

Rahandusministri määruse „Ida-Viru elektrivõrgu uuendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõuga kavandatakse määrus „Ida-Viru elektrivõrgu uuendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord“ kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel, viimaks ellu riigi eelarvestrateegia 2025-2028 lisa 5 kohast meedet „Õiglase ülemineku eesmärkidesse panustavate kliima-energiaeesmärkidel tegevuste toetamine Ida-Virumaal“.

Määrusega kehtestatakse tingimused, mille alusel toetada Ida-Virumaal investeeringuid elektri jaotusvõrku selliselt, et sellest tõuseks maksimaalne kasu piirkonna ettevõtlikele ja elanikkonnale. Hetkel Ida-Virumaale tehtavate investeeringute tulemusel tekkivatele ettevõtetele ei jagu piisaval hulgal elektrivõimsusi, mistõttu on vajalikum suuremad võrgu ümberehitamised, tagamaks piisav elektrivõimsus jaotusvõrgu liitumispunktis. Liitumispunktis saaks võrguga liituda kõik selle piirkonna tarbijad. Toetuse suurus projekti kohta on kaks kuni kümme miljonit eurot. Toetuse saaja on piirkonnas tegutsev jaotusvõrguettevõtja. Toetuse määr on 100% abikõlblikest kuludest.

Määruse alusel toetatav investeering panustab kliimaalaste eesmärkide täitmisse, sealhulgas energiatõhususe ja taastuvenergia direktiivi kohaste sihttasemete saavutamisse, samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2003/87 (millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ) tulenevate kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisse direktiivi artikli 10 lõikes 3 punktis k toodud sihtotstarbe kohaselt.

Eelnõuga sätestatakse toetuse taotlemise ja andmise tingimused, menetlusnormid, määruse rakendajaks oleva Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse õigused ja kohustused, toetuse maksmise ning tagasinõudmise alused ja kord.

1.1. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) ettevõtluse osakonna ekspert Kaupo Sempelson (e-post: kaupo.sempelson@mkm.ee, telefon 625 6350) ja strateegiaosakonna välisvahendite õiguse nõunik Cyrsten Rohumaa (e-post: cyrsten.rohumaa@mkm.ee, telefon 631 3609), Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna nõunik Monika Maamägi-Türk (e-post: monika.maamagi@fin.ee, tel 527 8037), juriidilise ekspertiisi tegi MKM-i õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (e-post: gerly.lootus@mkm.ee, telefon 639 7652). Keeletoimetaja oli Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb 23 paragrahvist, mis selguse huvides on jagatud viide peatükki. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted.
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse suurus.
3. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine.

4. Aruannete esitamine ja toetuse maksmine.

5. Toetuse saaja ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse õigused ja kohustused ning toetuse tagastamine.

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu esimeses peatükis sätestatakse toetuse andmise eesmärk ning tulemus ning toetuse andmise korraldaja.

Eelnõu § 1 kirjeldab määruse reguleerimisala.

Eelnõu § 2 määrab, et toetus ei ole riigiabi. Toetust saab taotleda Ida-Virumaal võrguteenust osutav jaotusvõrguettevõtja elektrituruseaduse § 8 tähenduses, sest võrgupiirkonnad on võrguettevõtjate vahel jaotatud. Sama projekti elluviimiseks võrguettevõtjate vahel konkurentsi pole. Riigiabi esinemist määravate kriteeriumite kohaselt eelnõud analüüsidest ilmneb, et tegu ei ole riigiabiga.

Riigiabi üldised tingimused

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 107 lõike 1 kohaselt, kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

Euroopa Komisjoni teatistes riigiabi mõiste kohta EL-i toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (edaspidi *komisjoni teatis*) on selgitatud, et abimeede on riigiabi, kui abi antakse avalikest vahenditest, abi annab abisaajale majandusliku eelise, eelis on valikulise iseloomuga ning sellel on mõju konkurentstile ja kaubandusele. Seejuures peab abi andmine vastama kõigile eeltoodud tingimustele.

1. Avalikud vahendid

Kui rahalised vahendid saadakse Euroopa Liidult, näiteks struktuurifondidest, ning riigi ametiasutused võivad neid vahendeid kasutada oma äranägemisel (eriti seoses abisaaja valikuga), siis on tegemist riigi vahenditega. Komisjoni teatistes on selgitatud, et kui rahalised vahendid saadakse vahetult Euroopa Liidult, Euroopa Investeeringuspangalt või Euroopa Investeeringufondist ning riigi ametiasutustel puudub igasugune kaalutlusõigus, siis ei ole tegemist riigi vahenditega.

Määruse alusel antakse toetust Eesti riigi eelarvest, mistõttu on selle riigiabiks liigitumise üks tingimus täidetud.

2. Majanduslik eelis

Komisjoni teatistes on selgitatud, et aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses on eelis iga majanduslik kasu, mida ettevõtja ei oleks saanud tavalistes turutingimustes ehk riigi sekkumiseta, ning eelis on antud iga kord, kui ettevõtja finantsseisund on riigi sekkumise tagajärjel ja tavalistest turutingimustest erinevatel tingimustel paranenud.

Jaotusvõrguettevõtjate vahel on tegevuspiirkonnad ära määratud elektrituruseaduse (ELTS) § 26 lõike 3 alusel. Teeninduspiirkondade põhimõtte on sätestatud §-s 62 ja nende muutmine §-s 63.

Taristu omanik ja taristu käitajad on võrguettevõtjad, lõpptarbijad on Ida-Virumaa elektritarbijad ehk nii ettevõtjad kui ka kõik teised, kes rajatava võrguühendusega selle liitumispunktis liituda soovivad.

Määrusel alusel loodava meetme eesmärk on võimaldada võrguettevõtjal soodsatel tingimustel ja võrdsetel alustel pakkuda ettevõtjatele liitumist elektrivõrguga ning võrguettevõtjal müüa hiljem rajatud võrguühenduse kaudu elektrit turuhinnaga. Juhul kui võrku ei rajataks toetusmeetme abil, oleks elektrivõrgu rajamine turu tingimustel väga kallid. Seetõttu on toetuse riigiabi liigitumisel majandusliku eelise andmise tingimus täidetud.

3. Valikuline iseloom

Komisjoni teatistes selgitatakse, et meetme varaline valikulisus viitab sellele, et meedet kohaldatakse ainult kõnealuse liikmesriigi teatavate ettevõtjate (ettevõtjate gruppide) või teatavate majandussektorite suhtes. Kindlaks võib teha nii õigusliku kui ka tegeliku valikulisuse.

Käesoleva määruse alusel saavad toetust üksnes jaotusvõrguettevõtjad Ida-Virumaal tehtavateks võrguinvesteeringuteks, mistõttu on toetuse riigiabi liigitumisel valikulise kohaldamise tingimus täidetud.

4. Mõju konkurentsile ja kaubandusele

Komisjoni teatistes on selgitatud, et avaliku sektori toetus ettevõtjatele on EL-i toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 alusel riigiabi üksnes siis, kui see „kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist“, ja ainult niivõrd, kuivõrd see „kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“. Riigi võetud meede moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, kui see suudab parandada abisaaja konkurentsiseisundit võrreldes teiste ettevõtjatega, kellega ta konkureerib.

Võrgu teeninduspiirkonnad on võrguettevõtjate vahel jaotatud ja mitu võrguettevõtjat samas asukohas ühendust rajada ja samale objektile taristut ehitada ei saa. Rajatava võrgutaristuga saavad liituda kõik ettevõtted, mis võrgu teeninduspiirkonnas tegutsevad või tulevikus tegutsema hakkavad, samuti ümberkaudsed elanikud. Loodav taristu ei ole otsese konkurentsiga seotud ning kaasatud ei ole muud operaatorid peale jaotusvõrguettevõtja. Võrgutaristu alternatiivne rahastamine võrgu rahastamise kõrval on nii sektoris kui ka liikmesriigis ebaoluline. Loodav taristu ei ole ette nähtud konkreetse ettevõtja valikuliseks soodustamiseks, vaid toob kasu ühiskonnale laiemalt.

Teeninduspiirkonnad määrab Konkurentsiamet tegevusloa andmise või muutmise raames. Tegevusload on avaldatud majandustegevuse registris, sealt saab ka vaadata, milline on võrguettevõtja tegevuspiirkond. Jaotusvõrguettevõtjad omavahel ei konkureeri, seega määrus ei mõjuta konkurentsi võrguettevõtjate vahel ega ka kaubandust. Võrgu ehitamine toimub tegelike kulude alusel.

Sotsiaalmajanduslikus tähenduses on kasusaaja kogu Ida-Virumaa. Elektrivõrgu rajamine soodustab tänapäevaste keskkonnasõbralike tööstuste teket, kus luuakse uusi töökohti. Nii edeneb ettevõtlus ja areneb kohalik elu. Seetõttu ei ole toetuse riigiabi liigitumisel selle konkurentsi ja kaubandust kahjustava mõju tingimus täidetud. Järelikult ei ole toetuse puhul tegu riigiabiga, kuna puudub selle mõju konkurentsile ja kaubandusele.

Eelnõu § 3 kirjeldab toetuse andmise eesmärki ja saavutatavat tulemust. Meede aitab kaasa Ida-Virumaal õiglasele üleminekule fossiilmaavarade kasutuselt kliimaneutraalsele majandusele.

Ida-Virumaal on Õiglase Ülemineku Fondi eduka rakendamisega juba tehtud ja elluviimisel on mitmeid energiamahukaid investeeringuid. Eeskätt on investeeritud erinevate tööstusalade arendamisse. Samas ei ole olemasolev elektrivõrguühenduse võimsus nende investeeringute käitamiseks kaugeltki piisav, arvestades lisandunud ja lisanduvate ettevõtjate elektritarbimist. Ettevõtjad Ida-Virumaal vajavad oma konkurentsivõime säilitamiseks ja arendamiseks taastuvenergiat, mille kasutamist olemasolev võrgutaristu alati ei soosi. Seega on vaja toetada elektrivõrgu liitumispunktide väljaehitamist Ida-Virumaal, et uutele liituvatele ettevõtjatele ja ka tegevust laiendavatele ettevõtjatele oleks tagatud piisav tööks vajalik elektrivõimsus. Toetuse andmise tulemusel tekivad uued liitumispunktid piirkonna ettevõtjatele ning nad saavad võimaluse liituda elektrivõrguga. See võimaldab investeeringutel saada piisavas mahus elektrit. Lisaks suurendab toetus ka elektrivarustuskindlust. Toetuse kasutamisel saadavad tulemused võimaldavad võrguettevõtjal pakkuda soodsatel tingimustel ja võrdsetel alustel ettevõtjatele liitumist elektrivõrguga ning seeläbi soodustab ka taastuvenergia kasutamist.

Eelnõu § 4 kohaselt koordineerib meetme rakendamist Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Toetuse taotlusi menetleb, taotluse rahuldamise, rahuldamata jätmise, taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise ja toetuse tagasinõudmise otsuseid ning väljamakseid ja järelevalvet teeb Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (edaspidi *EIS*).

Eelnõu § 5 sätestab, et toetuse taotlemise ja kasutamisega seotud teavet ja dokumente esitatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 21 lõikes 3 sätestatud e-toetuse keskkonnas.

2. peatükk. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse suurus

Eelnõu 2. peatükis reguleeritakse toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud, toetuse suurus ning projekti abikõlblikkuse perioodiga seonduv.

Eelnõu § 6 kohaselt toetatakse jaotusvõrgu, mille kaudu osutatakse Ida-Viru maakonnas võrguteenust, elektrituruseaduse paragrahvi 66 punktis 9 nimetatud arengukavas hõlmatud taristu ehitamist, mis võimaldaks olemasolevatel ja rajatavatel ettevõtjatel elektrivõrguga liitumist. Ettevõtjate tarbimisvajadusele vastava mahuga liitumisvõimaluste rajamine on vajalik, arvestades, et Ida-Virumaale rajatakse mitmeid ettevõtteid, kelle vajadus elektrienergia järele suureneb. Nimetatud tegevus sätestab toetatavad tegevused. Rajatavad liitumisvõimalused loovad ka eelduse tulevikus suuremamahuliseks taastuvenergia kasutamiseks, kuigi võrk ise võimaldab erinevate tootjate elektri jaotamist tarbijatele.

Eelnõu § 7 sätestab abikõlblikud kulud ja abikõlbmatu kulu (käibemaks). Abikõlblikud on määruses nimetatud kulud, kui need on toetuse andmise eesmärgi ja tulemuse saavutamiseks ning projekti elluviimiseks vajalikud ja põhjendatud. Kulud peavad olema seotud elektrivõrgu ehitamisega.

Eelnõu § 8 käsitleb toetuse suuruse ja osakaalu. Toetuse maksimaalne osakaal on 100 protsenti abikõlblikest kuludest, kuna tegu ei ole riigiabiga. Toetuse suurus on minimaalselt kaks ja maksimaalselt kümme miljonit eurot.

Eelnõu § 9 käsitleb abikõlblikkuse perioodi. Projekti abikõlblikkuse periood on kuni 48 kuud. Toetuse saaja võib taotleda projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamist maksimaalselt 36 kuu võrra. Selleks peab olema mõjuv põhjus ning tulemus peab jätkuvalt vastama meetme eesmärkidele. Projekt lõppeb siis, kui EIS on lõpparuande heaks kiitnud ja teinud toetuse saajale viimase väljamakse.

Projekti abikõlblikkuse periood määratakse taotluse rahuldamise otsuses. Selle ajavahemiku jooksul peavad projekti tegevused algama ja lõppema ning tekkima projekti elluviimiseks vajalikud abikõlblikud kulud.

3. peatükk. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

Eelnõu 3. peatükis käsitletakse toetuse taotlemisega seonduvat, nõudeid taotlejale ja taotlusele, taotluste hindamist ning taotluse rahuldamist, sh osalist või kõrvaltingimusega rahuldamist ning rahuldamata jätmist, taotluse rahuldamise otsuse muutmist ning kehtetuks tunnistamist.

Eelnõu §-s 10 sätestatud taotluse voorupõhine taotlemine on otstarbekas, selgitamaks välja toetuse andmise eesmärgi ja tulemustesse enim panustavad projektid, kuna eelarve on piiratud. Kogu info taotluste vastuvõtmise algus- ja lõppkuupäeva, eelarve ning vooru kestuse kohta avaldab EIS oma veebilehel.

Eelnõu § 11 sätestab nõuded taotlejale ning **§ 12** nõuded taotlusele. Taotleja peab olema Eestis registreeritud ja Ida-Virumaal võrguteenust osutav jaotusvõrguettevõtja elektrituruseaduse § 8 tähenduses. Ida-Virumaal on kaks jaotusvõrgu ettevõtjat: Elektrilevi OÜ ja Viru Elektrivõrgud OÜ.

Eelnõu § 13 käsitleb taotluse menetlemist. Taotlust menetletakse kuni 40 tööpäeva taotlusvoorust sulgemisest. Oluline on, et kui taotlejale määratakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks ning taotleja seda ettenähtud ajal ei tee, jäetakse taotlus rahuldamata.

Eelnõu § 14 käsitleb taotluse ja taotleja nõuetele vastavust. Kui taotleja ei vasta kõigile määruses esitatud nõuetele või taotleja ei võimalda kontrollida nõuetele vastavust, jäetakse taotlus rahuldamata. Samuti juhul kui taotleja ei ole määratud tähtajaks puudusi kõrvaldanud või on esitanud ebaõigeid andmeid või mõjutanud õigusvastaselt menetlusprotsessi.

Eelnõu § 15 sätestab taotluste hindamise korra ning hindamiskriteeriumid. EIS võib moodustada hindamiskomisjoni, mille koosseis tuleb kooskõlastada Rahandusministeeriumiga. Komisjon koosseis avaldatakse EIS-i veebilehel. Taotluste hindamisel on lubatud kasutada hindamiskomisjoni väliseid eksperte.

Paragrahvis on sätestatud kolm hindamiskriteeriumit ning nende osakaalud koondhindest. EIS avaldab oma veebilehel hindamise juhendi, mis põhineb määruses sätestatud hindamiskriteeriumidel.

Eelnõu § 16 käsitleb taotluse rahuldamist ja rahuldamata jätmist. Hindamise järel on EIS-il neli võimalust: rahuldada taotlus taotletud mahus, rahuldada taotlus osaliselt või kõrvaltingimusega või jätta taotlus rahuldamata.

Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse nende taotluste kohta, mis pingerea alusel ei mahu taotluste rahastamise eelarvesse ja mida ei ole võimalik osaliselt rahuldada. Taotluse

rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.

Eelnõu § 17 käsitleb taotluse osalist või kõrvaltingimusega rahuldamist. Taotluse osaline rahuldamine on lubatud lõikes 1 sätestatud juhtudel ning taotleja nõusolekul. Nõusoleku andmata jätmise korral tehakse rahuldamata jätmise otsus. Kõrvaltingimusega rahastamise otsus tähendab, et taotleja peab esitama otsuses määratud lisadokumente või tegema lisatoiminguid. Kui taotleja ei ole kõrvaltingimuse seadmisega nõus, teeb EIS taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Kõrvaltingimuse täitmisel lisatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde. Tegevused ega kulud ei ole abikõlblikud enne kõrvaltingimuse täitmist.

Eelnõu § 18 reguleerib taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist. Kui toetuse saaja ei soovi muuta toetuse summat, vaid muuta eelarveridades toodud summasid, tuleb muudatus EIS-iga eelnevalt kooskõlastada ning taotluse rahuldamise otsust ei muudeta. Taotluse rahuldamise otsust tagasiulatuvalt muuta ei tohi. EIS hindab muutmise taotlust määruses sätestatud hindamiskriteeriumide alusel, kaasates hindamiskomisjoni ning eksperte.

Paragrahvis on sätestatud taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused. Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine on kaalutlusotsus.

Kui taotluse rahuldamise otsus osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatakse, tuleb toetuse saajal maksud toetus osaliselt või täielikult tagasi maksta.

4. peatükk. Aruannete esitamine ja toetuse maksmine

Eelnõu neljandas peatükis käsitletakse toetuse väljamaksmist ja aruannete esitamist. Aruandluse eesmärk on jälgida projekti edenemist ja tulemuste ning mõju saavutamist, sh toetuseks eraldatud vahendite kasutuse eesmärkide ja abikõlblikkuse seisukohast.

Eelnõu § 19 käsitleb aruandlust. Esitada tuleb vahearuanne ja lõpparuanne EIS-i veebilehel avaldatud vormidel. Vahearuanne võimaldab EIS-il jälgida projekti edenemist. Lõpparuande kinnitamine eelneb toetuse lõppmakse maksmisele. See võimaldab EIS-il kontrollida, kas kõik projekti tegevused on nõuetekohaselt ellu viidud.

Eelnõu § 20 käsitleb toetuse maksmist. Taotluse rahuldamise otsuses kehtestatakse toetuse maksmise täpsed tingimused. Toetust makstakse toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel, kui abikõlblik kulu on tekkinud toetatava tegevuse elluviimisel ja see on tasutud.

Paragrahvis sätestatakse toetuse maksmisest keeldumise alused. EIS võib peatada toetuse maksed toetuse saajale kuni tagasimaksmisele kuuluva osa täieliku tagasimaksmiseni. Nimetatu on oluline näiteks juhul, kui toetuse saajale on esitatud tagasinõue.

5. peatükk. Toetuse saaja ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse õigused ja kohustused ning toetuse tagastamine

Eelnõu viiendas peatükis käsitletakse toetuse saaja ning EIS-i õigusi ja kohustusi ning toetuse tagasinõudmist.

Eelnõu § 21 käsitleb toetuse saaja õiguseid ja kohustusi. Toetuse saajal on õigus saada EIS-ilt teavet ja selgitusi nõuete ning talle kehtivate kohustuste kohta.

Toetuse saaja olulisim kohustus on viia projekt ellu, saavutada selle oodatud tulemused, tagada selleks projekti juhtimine ning kasutada toetust taotluses esitatud teabe ja taotluse rahuldamise otsuses kehtestatu kohaselt.

Eelnõu § 22 käsitleb EIS-i õigusi ja kohustusi.

Kui toetuse rahuldamise otsused on tehtud, avaldab EIS oma veebilehel toetuse saajate nimed, toetust saavate projektide nimetused, toetuse summad, projektide kogumaksumused, projektide eesmärgid ning oodatavad tulemused ja kestuse. Küll aga ei avalda ta taotluse menetlemise käigus saadud teavet ega dokumente, välja arvatud teave, mida ta on kohustatud avaldama. EIS kontrollib projekti elluviimist ja tulemuste saavutamist ning teavitab Rahandusministeeriumit määruse rakendamisega seotud takistustest.

Eelnõu § 23 käsitleb toetuse tagastamist. EIS teeb otsuse toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise kohta kaalutlusõiguse kohaselt määrukses sätestatud alusel. Toetuse saaja peab tagasinõudeotsuses nimetatud summa tagasi maksma 60 kalendripäeva jooksul. Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kolme aasta jooksul toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest arvates. Abikõlbmatuks loetud kulud jäävad toetuse saaja tasuda.

Toetuse andmisel ja kasutamisel antud haldusaktidele ja toimingutele ei kehti kohustuslik kohtueelne vaidemenetlus. Isik võib vaide esitada EIS-ile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele.

4. Määruse mõjud

Toetus aitab otseselt kaasa direktiivi 2003/87 art 10.3.k eesmärgile ning soodustab tööjõu ümbersuunamist, et toetada õiglast üleminekut kliimanetraalsele majandusele, eelkõige töökohtade ümberpaigutamisest kõige rohkem mõjutatud piirkondades, st Ida-Virumaal. Õiglase ülemineku Fondi toel tehtavad mitmed tööstusinvesteeringud ei saa täies ulatuses ilma piisava elektrivarustusest käivituda, mistõttu liitumispunktide rajamine suurima kitsaskohaga tööstuspiirkondadesse on väga oluline ja vajalik tegevus.

Positiivne mõju avaldub eelkõige:

- a) toetatakse Ida-Viru maakonnas töökohtade loomist – investeerimist toetades on võimalik luua piirkonnas uusi töökohti, mis on potentsiaalselt atraktiivsed nii praegustele (eeskätt) Ida-Viru maakonna töötutele kui ka piirkonnas uusi töö- ja arenguvõimalusi otsivatele või kaaluvatele inimestele.
- b) soodustatakse investeerimist Ida-Virumaal – rajatavad ühendusliinid ja plaanitav elektrivõimsus muudavad Ida-Virumaa tööstusaladele investeerimise atraktiivsemaks.

Maakonnas arendatakse välja oluliste tööstusalade elektrivõrguühendus. Seal tegutsevate ettevõtjate vajadused ületavad seni pakutud võimsust, mistõttu ongi vajalik uusi ühendusliine rajada.

Mõju riigieelarvele: toetusmeetme elluviimiseks kasutatakse riigi eelarvestrateegia 2025-2028 lisa 5 kohase meetme „Õiglase ülemineku eesmärkidesse panustavate kliima-energiaeesmärkidel tegevuste toetamine Ida-Virumaal“ vahendeid kogusummas 12 miljonit eurot. Hinnanguliselt piisab sellest vähemalt kahe liitumispunkti välja ehitamiseks.

5. Eelnõu seotus teiste meetmete ja valdkondlike arengukavadega

Eelnõu aitab kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele ja loob võimalused uute/täiendavate töökohtade loomiseks Ida-Virumaal kui Eesti õiglase ülemineku territoriaalse kava kohases piirkonnas. Töökohtade loomine eeldab ka piisava elektrivõimsuse olemasolu, mida antud toetus võimaldab liitumispunktide rajamisega saavutada. Rajatavad võrguühendused loovad ettevõtjatele võimaluse soovi või vajaduse korral soetada muuhulgas ka taastuvenergia allikatest toodetud elektrit.

Oluline on seos järgnevate toetuse andmise tingimusi reguleerivate õigusaktidega, mille osas määrus avaldab toetavat mõju:

- ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 21.06.2022 määrus nr 50 „Ida-Viru ettevõtluse investeeringute toetus“;
- majandus- ja infotehnoloogiaministri 09.06.2023 määrus nr 33 „Ida-Virumaa väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate investeeringute toetamise tingimused ja kord“.

Toetatavate projektide oodatavad tulemused aitavad kaasa (välis)investeeringute kaasamisele ning uute töökohtade loomisele Ida-Virumaal. Toetatavad tegevused võimaldavad ettevõtjate rajatavatel investeeringuobjektidel liituda elektriühendusega ning saada tootmise alustamiseks ning käigus hoidmiseks piisav varustuskindlus ja elektrivõimsus. Seega soodustab määruse alusel antav toetus õiglase ülemineku raames töökohtade loomist Ida-Virumaal, leevendades seal võrguühenduse, kättesaadava elektrivõimsuse ja liitumisega seotud kitsaskohti.

Seos valdkondlike arengukavadega:

- „Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035“. Toetusmeede aitab kaasa eelkõige ettevõtluskeskkonna arendamisele: loob võrguühenduse ja piisava elektrivõimsuse, et Ida-Virumaal saaksid ettevõtjad elektrivõrguga liituda, investeeringuid kaasata ning uusi töökohti luua.

6. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuste eelarve on kavandatud katta Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi (EL HKS) enampakkumistulust (CO₂ kvoodirahade vahenditest) ning eelarve on kooskõlas riigi eelarvestrateegia 2025-2028 lisa 5 esitatuga kokku kuni 12 miljonit eurot.

Määruse rakendamisega ei kaasne EIS-ile olulisi lisakulusid.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Kliimaministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.